

Sygn. akt V KK 48/13

POSTANOWIENIE

Dnia 18 czerwca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Cesarz

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 kpk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 18 czerwca 2013r.,

sprawy z wniosku **D. O.**

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie
z powodu kasacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawczynie
od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 23 października 2012 r., sygn. akt [...]

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w O.

z dnia 13 lipca 2012 r., sygn. akt [...],

p o s t a n o w i ł

1) oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,

**2) obciążyć wnioskodawczynię kosztami sądowymi
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w O. wyrokiem z dnia 13 lipca 2012 r., po rozpoznaniu wniosku D. O. o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie, zasądził na jej rzecz od Skarbu Państwa kwotę 9.049,11 zł tytułem odszkodowania i 35.000 zł zadośćuczynienia, zaś w pozostałej części oddalił wniosek.

Apelacje złożyli: prokurator na niekorzyść wnioskodawczynie i jej pełnomocnik.

Prokurator zakwestionował wysokość zadośćuczynienia i wniósł o jego obniżenie do kwoty 10.000 zł albo uchylenie wyroku w tym zakresie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Pełnomocnik wnioskodawczyni zarzucił:

- I. błąd w ustaleniach faktycznych o braku szkody majątkowej w oddalonej części,
- II. obrazę przepisów prawa materialnego polegającą na niewłaściwym zastosowaniu art. 445 k.c. i przyjęciu w okolicznościach przedmiotowej sprawy, że zasądzona kwota 35.000 zł tytułem zadośćuczynienia będzie odpowiednia w rozumieniu art. 445 k.c., podczas gdy mając na uwadze ogrom cierpień doznanych przez skarżącą – wynikający ze zgromadzonego materiału dowodowego – była to jedynie kwota symboliczna,
- III. obrazę przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na treść orzeczenia w postaci naruszenia art. 7 k.p.k. – poprzez przekroczenie dyrektywy swobodnej oceny dowodów w następstwie nieuwzględnienia wszystkich okoliczności istotnych dla prawidłowego rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, a w szczególności okoliczności przemawiających za uwzględnieniem w całości lub co najmniej w znacznej części żądań skarżącej – następstwem naruszenia których było błędne ustalenie faktów przyjętych za podstawę skarżonego wyroku.

Skarżący wnosił o zasądzenie dodatkowo kwoty 85.000 zł zadośćuczynienia i 111.522,55 zł tytułem odszkodowania albo uchylenie wyroku w części oddalającej wniosek i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 23 października 2012 r., Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok przez obniżenie zadośćuczynienia do kwoty 10.700 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 27 października 2012 r., zaś w pozostałej części utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

W kasacji od wyroku Sądu odwoławczego pełnomocnik wnioskodawczyni zarzucił rażącą obrazę prawa materialnego, która mogła mieć wpływ na jego treść wyroku, to jest:

- „1) obrazę art. 445 § 1 k.c. poprzez dokonanie jego błędnej wykładni i przyjęcie, że do oceny co jest „odpowiednią kwotą zadośćuczynienia” jedną z najistotniejszych przesłanek jest wysokość stopy życiowej społeczeństwa,

natomiast mniej istotne są inne przesłanki mające wpływ na jego wysokość (vide: s. 6 uzasadnienia wyroku) podczas gdy: odpowiednia kwota zadośćuczynienia ma przede wszystkim pełnić funkcję kompensacyjną, tj. musi obejmować zarówno cierpienia fizyczne, jak i sferę psychiczną poszkodowanego, a nadto wysokość zadośćuczynienia odpowiadająca doznanej krzywdzie powinna być odczuwalna dla poszkodowanego i przynosić mu równowagę emocjonalną, naruszoną przez doznane cierpienia, jak również stanowić odczuwalną wartość ekonomiczną,

- 2) obrazę art. 361 § 2 k.c. poprzez dokonanie jego błędnej wykładni skutkującej niezastosowaniem rzeczzonej normy i przyjęcie, że szkodę majątkową (*in concreto* wynikającą z niesłusznego aresztowania) może stanowić jedynie różnica między stanem majątkowym jaki by istniał, gdyby skazanego nie pozbawiono wolności, a stanem rzeczywistym z chwili odzyskania wolności, w sytuacji kiedy nie można wykluczyć, że szkoda majątkowa będąca normalnym (nie wynikającym z innych przyczyn) następstwem bezzasadnego pozbawienia wolności może powstać także po odzyskaniu wolności, o ile jest jednocześnie jego bezpośrednią konsekwencją”.

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Prokurator w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna okazała się oczywiście bezzasadna, albowiem oba jej zarzuty były chybione.

Ad 1) wbrew supozycji zawartej w tym zarzucie, „wysokość stopy życiowej społeczeństwa” nie należała do wiodących przesłanek, którymi kierował się Sąd odwoławczy obniżając wysokość zadośćuczynienia. Była to jedna z wielu przesłanek, przyjętych przez ten Sąd, co jasno wynika z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku (zob. s. 6 i 7). Ustalenie, jaka kwota zadośćuczynienia jest odpowiednia w rozumieniu art. 445 § 2 w zw. z § 1 k.c., należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego. Zarzut rażącego naruszenia dyspozycji tego przepisu może więc być skuteczny tylko wtedy, gdy kwestionowane orzeczenie w

sposób oczywisty narusza zasady ustalenia wysokości zadośćuczynienia; praktycznie wówczas, gdy jego kwota określona została symbolicznie. Pogląd ten, utrwalony w orzecznictwie Sądu Najwyższego na tle spraw toczących się z wniosków składanych na podstawie art. 552 k.p.k. (zob. np. postanowienie z dnia 12 sierpnia 2008 r., V KK 45/08 – OSNKW-R 2008, poz. 1638 – el., Lex 438427), znalazł się poza uwagą kasacji, podobnie jak konstatacja Sądu odwoławczego o przecenieniu wagi tych przesłanek, które powodowały Sądem *meriti* przy określaniu wysokości zadośćuczynienia (s. 6 uzasadnienia). Jeśli do tego dodać, że nie został podniesiony zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny dyspozycji art. 7 k.p.k., a więc zasady swobodnej oceny dowodów przysługującej, ale również obowiązującej sąd odwoławczy w razie zmiany wyroku, to nie sposób podzielić stanowisko kasacji o obrazie art. 445 § 1 k.c.

Ad 2) rzeczywiście nie można wykluczyć, że szkoda majątkowa może powstać także po odzyskaniu wolności, o ile jest bezpośrednią konsekwencją jej pozbawienia. Rzecz jednak w tym, że obowiązek wykazania normalnego związku przyczynowego, a w rezultacie, naruszenia przez Sąd dyspozycji art. 361 § 2 k.c. spoczywa na wnioskodawcy. Tymczasem w skardze, po pierwsze, istnienie tego związku próbuje się wykazać przez odwołanie się do zeznań świadka – kierownika PUP w N. (vide s. 6 uzasadnienia), co jest kwestionowaniem ustaleń faktycznych, niedopuszczalnym w postępowaniu kasacyjnym, po drugie, pomija się zarówno wywód Sądu I instancji (s. 4 *in fine* – 5 *in princ.* motywów) jak i uzasadnienie Sądu odwoławczego (s. 8 *in fine* – 9 *in princ.*). Podkreślono w nich m.in. że na podstawie art. 552 k.p.k. odszkodowanie nie przysługuje za szkody wynikłe z toczącego się postępowania karnego (mające związek z tym postępowaniem), a należy się za szkody powstałe jedynie na skutek pozbawienia wolności – tu pozostające w związku z tym – czasowym aresztowaniem.

Z wszystkich przytoczonych względów oddalono kasację jako oczywiście bezzasadną.